

LBRIS

We know
books

Colecția NOD

Coperta: Daniel NICOLESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȚURLEA, STELIAN

Orbi în tranziție : roman / Stelian Țurlea. -

București : Integral, 2023

ISBN 978-606-992-717-5

821.135.1

© INTEGRAL, 2023

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-717-5

Stelian Țurlea

ORBI ÎN TRANZIȚIE

roman

INTEGRAL

Ligia

1.

Iubitul meu, te-am văzut la televizor. Era o învâlmășeală de trupuri, mineri, soldați, oameni obișnuiți, bărbați și femei, se auzeau strigăte, țipete, urlete, comenzi, un vacarm care-mi încrețea pielea pe mine de spaimă, o clipă cred că am închis ochii să nu mai văd, Doamne, îmi ziceam, **atât de jos am căzut? și când am privit din nou, nu puteam să nu mă uit, mă atrăgeau imaginile acelea ca un magnet, te-am zărit în învâlmășeală.** Sunt sigură de asta. Au trecut, cred, cinci ani de când nu te mai văzusem, nu știu cum, eu n-am numărat decât zilele, am pierdut șirul când numărăsem o mie, dar nu ți-am uitat nici figura, nici glasul, nici vorbele, nici disperarea cu care îmi vorbeai atunci când erai singurul meu sprijin. Nu erai schimbat deloc, doar chipul părea ușor mai aspru, dar se poate să fi fost încordarea cu care te zbăteau în grămada aceea de trupuri. Apoi nu te-am mai zărit.

M-am uitat la următorul teletext, a doua zi am cumpărat toate ziarele, trei seri la rând am așteptat pironită în fața televizorului, doar-doar or să repete vreo imagine în jurnalele de știri. În zadar. Nu erai nicăieri, în nicio fotografie, în nicio fotografie. Eram pe punctul să cred că fusese numai o închipuire de-a mea. Apoi am citit într-un săptămânal, într-o lungă înșiruire de semnături, numele tău. Am știut că nu fusese o iluzie și că trăiești. Am știut atunci că se apropie de sfârșit coșmarul meu.

Am să-ți scriu o lungă scrisoare, mă gândesc s-o încep chiar acum. Poate într-o zi o să aflu cum să dau de tine, să vin să te văd și să fiu pregătită. Poate ai să mă ierți pentru ce am făcut și mă voi împăca și eu în sfârșit cu mine însămi.

Am fugit. Când a murit unchiul meu Moș Nibi, am fugit. Nu știi de ce. Îmi era frică să rămân în casa plină de sufletul lui. Îmi era frică să rămân într-un oraș în care nu cunoșteam decât un tânăr căruia lumea îi zicea Popeye, nici măcar nu-mi spuseseși cum te cheamă. Nu-ți știam decât numele de familie, dar așa am făcut legătura când am citit în ziar. Nu puteai fi decât tu. Eram înspăimântată după moartea lui Moș Nibi. N-am vorbit cu nimeni. După înmormântare m-am dus direct la gară, am luat un bilet și-am urcat în primul tren spre Ardeal. Nu știam încotro să mă duc. N-aveam niciun țel. Toată noaptea m-am întrebat ce-i cu mine. N-am găsit răspuns nici în

zori, când am zărit gara din Cluj. Era, după trei zile de coșmar, singurul lucru care îmi amintea de ceva. Nu avusesem de gând să mă întorc acasă. Dar când am zărit ceva ce nu-mi era străin, parcă am simțit în sfârșit un fel de liniște și am coborât.

Ningea ușor. O vreme mi-am ridicat fața spre cer, fulgii mi se lipeau de chip și se topeau și se făceau lacrimi. M-a cuprins un dor de toate câte fuseseră până în urmă cu trei zile și mi-a fost rușine că am fugit. Asta făcusem – fugisem și nici măcar nu știam unde și de ce.

Am bătut toată ziua străzile, de parcă aș fi vrut să văd dacă se schimbă ceva. Nu se schimbă aproape nimic într-un an. Când oboseam, mă așezam pe o bancă, fără să-mi pese de trecătorii zgribuliți care se uitau nedumeriți la mine. Nu-mi era frig deloc. Peste pulovărul negru ridicat până aproape de urechi aveam un palton vechi din stofă a cărui culoare se confunda cu cerul cenușiu. Am zâmbit: uite ce sunt în stare să gândesc! Priveam cum se așterne încet zăpada peste pământul înghețat și frunzele putrede de pe alei.

Aveam câteva parale în buzunare și m-am oprit de câteva ori să beau un ceai cald. Nu-mi era foame deloc. Mi se părea că sunt un alt om. Era ca și cum mă vedeam din afară cum merg, cum mă bucur că recunosc niște case, străzi, parcuri. N-am întâlnit până pe înserat pe nimeni cunoscut, dar nu mi-am pus vreo întrebare. Când s-a făcut noapte, m-am dus încet spre casa mamei, fusese a bunicii, iar mai înainte a străbunicii, dar

peste ea se înstăpâniseră de multă vreme niște unguri. N-am avut nimic cu ei niciodată, dar nu i-am înțeles. Am urcat la mansardă, în camera care fusese a mea. Nu m-a văzut nimeni. Nu m-am furișat, pur și simplu nu m-a văzut nimeni, dormeau.

M-am așezat pe patul de campanie plin de praf și pânze de păianjen și am adormit și eu.

Am dormit o zi sau două.

Când am ieșit din casă, era o după-amiază călduță, zăpada se topise, plouase slab și un curcubeu firav spinteca cerul. Mi-am zis că e un semn bun. Poate cu mine se rupe blestemul care se abătuse asupra străbunicii, bunicii și mamei.

M-am plimbat prin curte și atunci m-au văzut. Se uitau la mine ca la o arătare. Nu eram prea schimbată în comparație cu anul dinainte, când plecasem la unchiul meu, așa că era ușor să mă recunoască. Nu se așteptaseră să mă întorc. Multe minute n-au avut glas, nu știau ce să mă întrebe. Apoi s-a auzit din toate direcțiile deodată aceeași întrebare:

— De ce-ai venit?

Nu erau speriați, erau răi. Mă urau, în mod evident.

Atunci a început totul.

Am rostit primele vorbe care mi-au trecut cap:

— Am venit acasă.

Nu se așteptau să le răspund sau poate n-au auzit. Continuau să se uite la mine ca la o arătare.

În cele din urmă, fiul mai mare, care era cam de-o vârstă cu mine, a spus:

— Știi bine că nu mai e casa ta!

M-a înfuriat teribil și l-am înfruntat pe loc, nu știu cum am avut curajul, eram singură împotriva a cinci inși, bărbați și femei.

— A fost și este casa mea!

Au amuțit, nu mi-au mai răspuns și s-au retras în încăperile de la parter.

M-am așezat pe iarba umedă, care nu mai fusese tunsă demult, și am continuat să privesc curcubeul. Mă cuprinsese din nou liniștea cum n-aș fi în stare să spun în cuvinte, așa cum se întâmplase când zărisem pe fereastra trenului clădirea gării. Nici n-am simțit când s-a apropiat de mine câinele cel fioros și a început să mă amușine. Fusesem mereu singura din toată curtea aceea pe care o lăsa să-l mângâie. Mi-am amintit cum arăta cu câțiva ani în urmă, când îl găsisem, un ghemotoc cenușiu, aruncat pe un maidan din apropiere și-l adusesem acasă. A crescut repede, s-a făcut rău și nimeni nu mai avea curajul să intre în curtea noastră. Cred că de asta familia aceea de unguri nu l-a otrăvit, în fond îi păzea și pe ei.

L-am strâns în brațe cât era de mare. Mirosea a ploaie și a frunze veștede. În clipa aia am simțit că sunt din nou acasă și m-a cuprins o mare bucurie.

— Hai să ne plimbăm, i-am spus, de parcă ar fi fost un om.

M-am ridicat și am ieșit în stradă, cu câinele cât un lup după mine. I-am zărit o clipă pe ceilalți cum se uitau în urma mea nedumeriți. Nu înțelegeau ce-am de gând să fac.

Nici eu nu aveam habar.

Am mers la întâmplare, încet, cu dulăul alături. Abia de-am întâlnit câțiva oameni grăbiți și mă întrebam de ce. Nu era atât de frig încât toți să fugă acasă. Probabil toată lumea era în fața televizoarelor. Asta m-a bucurat, n-aveam chef să dau nas în nas cu nimeni. Dar exact asta s-a întâmplat.

De când mă știu am avut o prietenă bună, cu care îmi petrecusem în copilărie tot timpul. Eliza. Dacă aș fi avut o soră, cu siguranță așa s-ar fi purtat și așa aș fi iubit-o. Am rămas apropiate și după ce părinții ei au dat-o la o școală mai bună și n-o mai vedeam atât de des. Era mereu premiantă, a intrat la facultate, s-a făcut doctoriță, de câte ori ne mai vedeam mă tot îndemna să-mi las timiditatea de-o parte și să mă fac o dată naibii actriță, cum îi împuiasem capul când eram puștoaice, pentru că, zicea, vrea să vină la teatru și să mă aplaude până i se înroșesc palmele. De câte ori am încercat să intru la teatru a fost în zadar. Toți se minunau ce talentată sunt, dar când se afișau rezultatele eram în coada listei. Sau printre ultimii, cei pentru care nu mai era loc. Prin urmare nu eram atât de talentată. După trei încercări m-am lăsat păgubașă.

Am dat pur și simplu nas în nas cu ea. M-a recunoscut, m-a strigat cu accentul ei ardelenesc

și m-a strâns în brațe atât de repede că, dacă nu strigam la dulăul care n-o cunoștea, ar fi sfâșiat-o. Era atât de vizibil că se bucura că mă vede, încât îmi pierise glasul, n-am scos nici trei vorbe în primul sfert de oră. M-a luat de mână și m-a dus acasă la ea, era prin apropiere. Nu-i tăcea gura o clipă. Locuia într-un apartament cu două camere, într-un bloc cenușiu cu patru etaje. Nu-i păsa că dulăul meu amușina totul prin casă, lăsând urme ude pe covor, înainte să-i strig eu să se potolească.

A insistat să mănânc ceva și mi-am dat seama că îmi era o foame de lup. Mă privea uimită, tot turuind:

— De când n-ai mai mâncat, măi, fată?

N-a așteptat să-i răspund. A început să-mi povestească de toți cunoscuții, ce fac și pe unde mai sunt. Mi-a povestit cât de chinuită e în meseria pe care și-o dorise, vin la ea bolnavi și n-are medicamente și știe că nu-i poate vindeca și e nevoită să-i mintă. Mi-a spus că are un prieten bun cu care o să se mărite peste câteva luni și pe care trebuie neapărat să-l cunosc. Vorbea atât de repede și sărea de la un subiect la altul că de la o vreme nici nu mai auzeam ce spune, doar dădeam din cap și continuam să mănânc. Nu țin minte să mai fi mâncat vreodată atât de mult în viața mea.

Nu știu cât am stat la ea, se făcuse demult noapte, a insistat să dorm acolo, dar nu puteam, m-am întors acasă. Înainte să plec mi-a lăsat un

număr de telefon și m-a rugat s-o sun, poate îmi găsește ea un serviciu în spitalul ei. Nu i-am spus că nu suport să văd sânge și durere și că n-aș fi niciodată în stare să lucrez într-un spital.

Mi-am căutat câteva zile de lucru. Peste tot mă întrebau ce știu să fac. Nu știam nimic. Nu mă pricepeam la nimic, n-aveam nicio calificare, nicio meserie, nu terminasem nicio școală deosebită care să-mi dea o diplomă deschizătoare de drumuri. Nu știam pe nimeni cu putere, să pună pentru mine o vorbă bună. Ridicau toți din umeri și mă îndemnau să mai caut în altă parte. Nici de secretară nu eram bună. Unul mai tinerel m-a întrebat dacă sunt de acord să rămân cu el peste program, că are mult de lucru. În prima clipă n-am înțeles.

— Că doară te-oi mai fi futut și tu la viața ta! mi-a spus-o pe șleau.

Am roșit până în vârful urechilor și am fost atât de uluită, că m-am dat câțiva pași înapoi și am închis ușa după mine fără să-l mai privesc. Îl auzeam cum râde și strigă în urmă:

— Dacă ești proastă, n-o să găsești nicăieri de lucru!

A avut dreptate, n-am găsit nicăieri. Dar îmi deschisese ochii. Brusc mi-am dat seama că eram frumoasă, vedeam în ochii bărbaților pofta să se culce cu mine, aproape că le auzeam gândurile când își făceau planuri cum să mă fută. Dar n-aveam de gând să obțin ceva doar pentru că-mi desfăceam pulpele pentru poftele lor. Nu

te speria de felul frust în care vorbesc, viața m-a făcut astfel, pe atunci nu vorbeam așa, eram o naivă, m-am spurcat între timp. Nici măcar nu știu dacă nu exagerez punându-mi acum cenușă în cap.

Norocul meu a fost că Moș Nibi, unchiul care abia murise, îmi lăsase un carnet de cec pe numele meu, cu o biată sumă care mi se părea enormă. Cu banii ăia am trăit multă vreme. Adică scoteam din ei doar pentru mâncare, de haine noi n-aveam nevoie. În dulapul din mansarda mea rămăseseră împachetate o mulțime de haine. Iar pentru mansarda care era în casa mea de drept doar nu era să plătesc chirie. Atât ar fi trebuit să-mi spună și așa fi făcut un scandal monstru. Oi fi eu frivă, dar nu m-am lăsat niciodată călcată în picioare.

Așa au trecut Crăciunul și Anul Nou. Nici n-am simțit când s-a făcut primăvară.

Ar trebui să mă opresc, să dau puțin timpul înapoi și să-ți reamintesc ce cred că ți-am povestit în ziua dinaintea înmormântării lui Moș Nibi, când am umblat ca bezmeticii ore în șir pe bulevardul cu castani din orașul tău cu miros de benzină. Nu cred că mai ții minte, nici nu cred că ai înțeles mare lucru din ce-am spus în acea zi.

Îți arătasem în albumul cu poze o fotografie îngălbenită cu o casă cu glicină și gard de fier forjat. Acolo locuisem, acolo mă dusesem acum. Demult, curtea mare fusese plină cu pomi. O parte dintre ei fuseseră tăiați să se poată construi

un garaj din tablă pentru automobilul principalului locatar, un ungur ajuns în Comitetul Central, pe nume Arpad, adus acasă și luat de acasă în fiecare zi de o mașină cât toate zilele, alta decât cea zăvorâtă în garajul de tablă, pe care o scoteau doar de două-trei ori pe an pentru drumetii mai lungi, la București sau la mare, după ce era spălată cu furtunul și frecată cu cârpa să strălucească. Strada fusese asfaltată la cererea lui. În apropiere se ridicau blocuri de locuit identice cu cele de prin alte orașe. Arpad se mândrea că fuseseră opera lui, nu se știe ce înțelegea el prin asta, oricum nu el le construise, nici măcar nu le proiectase, dar fusese medaliat pentru ele și, după ce Șeful cel Mare din capitală dăduse mâna cu el și se interesase de alte proiecte ale sale, obținuse o poziție din care nu-l mai clintea nimeni. Și voi, burjui nenorociți, mai vreți să vă luați casa înapoi? striga nevastă-sa, Roza, o femeie cât un munte, cu trei rânduri de guși, cu părul roșu, îmbrăcată mereu în culori stridente, cu mâinile-n șolduri în mijlocul curții, când se știa auzită de străbunica mea, care casă? nu vă e destul că aveți, de bine-de rău, o leafă, o pâine pe masă, un pat să vă întindeți ciolanele și nu v-a trimis nimeni să vă putrezească oasele acolo unde le-a fost locul celor ca voi, care au trădat neamul și s-au dat cu fasciștii în '40? Străbunica ar fi fost gata să-i răspundă ce i se cuvenea, dar o oprea mereu nepoată-sa, o altă Ligia, mama mea, care presupun că era la fel de subțire, cu părul tot lung

și la fel de negru ca al meu. Fetița nu voia scandal, nici atunci când era mică și nu prea înțelegea ce se petrece în jur, nici mai târziu, când terminase școala și nu fusese admisă la facultate, am să am eu grijă să nu intre nicăieri, striga doamna Roza, să zică mersi dacă or s-o primească la o școală profesională, să învețe croitorie sau să servească la mese, nu voia nici ca singurilor oameni care fuseseră alături de ea de mică să li se întâmple ceva rău, dar mai ales nu înțelegea chestia aia cu anul '40, s-a întâmplat atunci ceva ce știau doar soții Arpad? Străbunicii nu prea vorbeau de asta. Până-ntr-o zi când Moș Nibi mi-a vorbit și el despre acele vremuri, războiul cel mare pentru întregirea neamului, Adunarea de la Alba Iulia, la care participase și străbunică-su, prima vizită a regelui Ferdinand în Ardeal și oprirea la Cluj, împrumutarea cu moșiile grofilor care mai târziu vor fi despăgubiți, cu toată zbaterea lui Titulescu în faimosul proces de la Societatea Națiunilor, și drumurile străbunicului prin satele moșilor, să convingă obștile să cumpere pământul, că nu e nicio șiretenie la mijloc. Când, după Dictat, au revenit proprietarii unguri ai pământurilor și i-au dat în judecată pe țărani, câștigând fără să fie obligați să plătească, la rândul lor, vreun fel de despăgubire, niciunul dintre țărani rămași fără pământ, fără recolte, fără bani, unori și fără case, nu s-a gândit că n-ar fi trebuit să-l asculte pe străbunic. Mulți știau de isprăvile lui la Șorecani, lângă Cluj, unde, prin '921, Mihail